

УВОД

През изминалата бурна година Центърът за изследване на демокрацията продължи да работи по много от най-наболените теми на съвременното в следните ключови области:

- противодействие на корупцията, незаконно финансиране и завладяване на държавата, анализ на авторитарното влияние, хибридните заплахи и дезинформацията, икономическа сигурност и недеklarирана заетост;
- енергийна и климатична сигурност, справедлив и социално приемлив преход към нисковъглеродна икономика и авангардни нисковъглеродни технологии, енергийна ефективност, енергийна бедност и качество на въздуха;
- оценки на рисковете от организирана престъпност на новите криминални пазари, противодействие на радикализацията и десния екстремизъм, защита на външните граници на ЕС;
- подкрепа за доброто управление, правосъдието и сигурността, правно овластяване, равенство и основни права, младежка заетост, религиозно многообразие, енергийна демокрация и интеграция на мигрантите.

През 2023 г. Центърът работи приоритетно по основната геополитическа тема за възпирането на руската агресия в Европа и освобождаването от икономическата зависимост от Русия. В партньорство с две от най-влиятелните неправителствени организации, които следят заобикалянето на санкциите срещу Русия – Центъра за изследване на енергетиката и чистотата на въздуха (CREA) и „Глобъл Уитнес“, Центърът осъществи поредица разследвания на дейността на „Лукойл“ и начина, по който компанията се възползва от вдигането на забраната на ЕС за внос на руски петрол в България. По време на дерогацията „Лукойл“ насочва сериозни приходи към Москва, като продължава да продава руски суров петрол и горива на европейския пазар. Според анализите на трите организации, отразени в поредица от статии в сп. „Политико“, компанията е продала на България руски суров петрол на стойност около 2,2 млрд. долара, като близо половината от него е била препродадена във вид на различни петролни продукти на световните пазари. Възползвайки се от дерогацията на ЕС, Русия успява да заобиколи санкциите и да запази дела си на световния петролен пазар.

Извършената от Центъра оценка и последвалата дискусия в медиите, както и активните разговори с координаторите на санкциите в САЩ и ЕС, убедиха българското правителство да намали срока на дерогацията с 10 месеца – до 1 март 2024 г., а от 1 януари 2024 г. – да забрани износа на руски нефтопродукти. Това имаше незабавен ефект, като „Лукойл“ се отказа напълно от използването на руски суров петрол, с което на практика премахна зависимостта на България от руския нефт.

С настойчивите си усилия Центърът изигра важна роля за прекратяването на руската незаконна търговия с петрол и укрепването на санкционния режим на ЕС. Това е ключова стъпка към укрепване на енергийна сигурност в Европа

Преди двадесет години Центърът за изследване на демокрацията взе участие в официалната церемония по подписването на Конвенцията на ООН срещу корупцията в Мерида, Мексико. По това време Центърът беше една от малкото организации в света, които бяха създали национални и регионални антикорупционни мрежи. През същата 2003 година Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC) представи антикорупционната дейност на Центъра в свое издание по повод подписването на конвенцията.

През декември 2023 г. Центърът участва в 10-тата Конференция на държавите – страни по Конвенцията, в Атланта, Джорджия, като доказателство за професионализирането на усилията за борба с корупцията. Двадесет години по-късно обаче светът изглежда много по-разделен, а демокрацията, свободата и правата на човека на редица места отстъпват пред агресивния авторитаризъм.

София, декември 2023 г.

д-р Огнян Шентов
Председател на Управителния съвет